

Suomen kumppanuussopimus 2021–2027

Työ- ja elinkeinoministeriö

Sisällys

1. Toimintapoliittisten tavoitteiden ja JTF-erityistavoitteen valinta.....	3
Taulukko 1: Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF-erityistavoitteen valinta perusteluineen	3
2. Toimintavaihtoehdot, koordinointi ja täydentävyys	11
2a. Tiivistelmä toimintapoliittikkavalinnoista ja tärkeimmistä odotetuista tuloksista kunkin kumppanuussopimuksen kattaman rahaston osalta.....	11
2b. Rahastojen välinen koordinointi, rajaus ja täydentävyys ja tarvittaessa kansallisten ja alueellisten ohjelmien välinen koordinointi	14
2c. Kumppanuussopimuksen, AMIF:n, ISF:n ja BMVI:n kattamien rahastojen ja muiden unionin välineiden välinen täydentävyys ja synergiat.....	16
3. InvestEU-ohjelman talousarviotakuuseen osoitettava osuus perusteluineen.....	21
Taulukko 2A: Rahoitusosuus InvestEU-ohjelmaan (vuosikohtainen erittely)	21
Taulukko 2B: Rahoitusosuus InvestEU-ohjelmaan (yhteenveto).....	21
4. Siirrot	23
4.1 Alueluokkien välinen siirto	23
Taulukko 3A: Alueluokkien väliset siirrot (vuosikohtainen erittely)	23
Taulukko 3B. Alueluokkien välinen siirto (yhteenveto).....	23
5 Unionin tekniseen apuun myöntämän rahoitusosuuden muoto	23
6. Temaattinen keskittäminen	24
6.1. EAKR.....	24
6.2 ESR+	24
7. Alustavat määrärahat kumppanuussopimuksen rahastoista toimintapoliittisen tavoitteen, JTF-erityistavoitteen ja teknisen avun mukaan, kansallisella ja tarpeen mukaan alueellisella tasolla.....	25
Taulukko 8: Alustavat määrärahat EAKR:stä, koheesiorahastosta, ESR+:sta ja EMKVR:stä toimintapoliittisen tavoitteen, JTF-erityistavoitteen ja teknisen avun mukaan*.....	25
8. Luettelo suunnitelluista kumppanuussopimuksen kattamien rahastojen suunnitelluista ohjelmista ja alustavat määrärahat rahastoittain eriteltynä sekä vastaavat kansalliset rahoitusosuudet alueluokittain eriteltynä.....	28
Taulukko 9B. Luettelo suunnitelluista ohjelmista ja niiden alustavat määrärahat*	28
Taulukko 10: Luettelo suunnitelluista Interreg-ohjelmista.....	30
9. Tiivistelmä suunnitelluista toimenpiteistä, joita aiotaan toteuttaa hallinnollisten valmiuksien vahvistamiseksi kumppanuussopimuksen kattamien rahastojen täytäntöönpanon osalta	30
10. Yhdennetty lähestymistapa vastattaessa alueiden väestörakenteeseen liittyviin haasteisiin ja/tai maantieteellisten alueiden erityistarpeisiin (tarvittaessa).....	31
11. Tiivistelmä 15 artiklassa sekä liitteissä III ja IV tarkoitettujen asiaankuuluvien mahdollistavien edellytysten täyttymistä koskevasta arvioinnista (valinnainen).....	32
12. Alustava ilmastorahoitustavoite.....	32

CCI	2021FI16FFPA001 - Partnership Agreement – Finland
Nimike	Suomen kumppanuussopimus 2021–2027 Finlands partnerskapsöverenskommelse 2021–2027
Versio	1
Ensimmäinen vuosi	2021
Viimeinen vuosi	2027
Komission päätöksen numero	CCI 2021FI16FFPA001
Komission päätöksen päivämäärä	5.5.2022

1. Toimintapoliittisten tavoitteiden ja JTF-erityistavoitteen valinta

Taulukko 1: Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF-erityistavoitteen valinta perusteluineen

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
PO 1 Kilpailukykyisempi ja älykkäämpi Eurooppa	Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027, Ahvenanmaan rakennerahasto-ohjelma 2021–2027	EAKR	<p>Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027- ja Ahvenanmaan ohjelmassa toimintapoliittinen tavoite 1 (PO1) on valittu huomioiden komission maakohtaiset suositukset sekä EAKR-asetuksessa asetetut vaatimukset temaattisen keskittämisen osalta. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaan on valittu EAKR-toimia erityisesti TKI-toiminnan, digitalisaation ja pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi. Ahvenanmaan ohjelmaan on valittu EAKR-toimia erityisesti pk-yritysten kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi.</p> <p>Ohjelmassa toteutettavilla TKI-toimilla tuetaan kansallista tavoitetta nostaa TKI-investointien osuus bkt:sta 4 %:iin ja niiden tulee olla linjassa ilmastotavoitteiden ja ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen kanssa. Komissio suosittaa vuosien 2019 ja 2020 maakohtaisissa suosituksissa Suomea investoimaan tutkimukseen ja innovointiin, vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtymiseen sekä kestävään liikenteeseen alueelliset erot huomioon ottaen. EAKR:llä kehitetään uusia toimintamalleja elinkeinoelämän ja tutkimuksen yhteistyöhön sekä osaamisen siirtoon elinkeinoelämän monipuolistamiseksi. Toimilla edistetään korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten sekä elinkeinoelämän kumppanuuksia ja valmiuksia kansainvälistyä ja kytkeytyä EU-tasoiisiin arvoverkkoihin, parantaa tutkimus- ja kehityshankkeiden kaupallista hyödynnettävyyttä sekä</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
			<p>osallistua vuorovaikutteisiin ja avoimiin innovointiprosesseihin. Tärkeää on kytkeä koko koulutusketju tuotteiden ja palveluiden kehitykseen, testaukseen ja valmistukseen.</p> <p>Digitalisoituminen on Suomelle keskeinen mahdollisuus tuottavuuden lisäämiseen. Siihen liittyvä teollinen murros edellyttää tietoliikenneinfrastruktuurin ja tulevaisuuden digitaalisiin palveluihin liittyvän osaamisen vahvistamista. Uuden teknologian ratkaisut, digitalisaatio, automaatio ja esim. robotiikka luovat mahdollisuuksia kehittää yritysten tuotantoprosesseja ja palveluja avaten samalla myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Digitaaliset innovaatio-keskittymät (ml. EDiH) tukevat yrityksiä ja julkisia organisaatioita uusien teknologioiden käyttöönotossa ja älykkäiden prosessien kehittämisessä niin eurooppalaisella, kansallisella kuin paikallisellakin tasolla.</p> <p>Yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot supistuivat 2010-luvulla Suomessa jyrkemmin kuin missään muussa EU-maassa. Korkeaan arvonlisäykseen tähtäävää innovaatiotoimintaa ja sitä tukevaa osaamista tulee lisätä. Vaikka Suomessa on merkittävää korkean teknologian osaamista monilla aloilla, on talouden monipuolisuuden puute kuitenkin edelleen haaste eikä uusissa ja pienissä yrityksissä tapahtuva kehitys ole sitä vielä kompensoinut. Innovatiiviset kansainvälisesti verkottuneet liiketoimintaekosysteemit toimivat talouskasvun moottoreina luomalla uusia kasvualoja ja uudistamalla elinkeinorakennetta. Tuottavuus pitää palauttaa kasvu-uralle kansainvälisen kilpailukyvyn lisäämiseksi. Vihreän kestävän kasvun ja kansainvälistyminen tukeminen on Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman keskeinen tavoite.</p> <p>InvestEU:n jäsenvaltiokohtaisen osion tarjoama rahoitusvälineiden käyttömahdollisuus tukee pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä.</p> <p>Kestävän kaupunkikehittämisen ITI-strategiaa toteutetaan EAKR-erityistavoitteissa 1.i, 1.ii, 1.iii, 2.i ja 2.vi.</p>
PO 2 Vihreämpi, vähähiilinen kohti	Uudistuva ja osaava	EAKR, EMKVR	Toimintapoliittinen tavoite 2 (PO2) on valittu Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmaan huomioiden komission

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
nollahiilitaloutta siirtyvä ja sopeutumiskykyinen Eurooppa	Suomi 2021–2027, Suomen EMKVR-ohjelma		<p>maakohtaiset suositukset ja vaatimukset temaattisen keskittämisen osalta. Lisäksi on huomioitu Suomen kansallinen integroitu energia- ja ilmastosuunnitelma, jossa esitetään toimien vaikutus kasvihuonekaasupäästöjen, uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden arvioituun kehityskulkuun v. 2040 asti. Ohjelmassa on toimia energiatehokkuuden lisäämiseksi ja kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi, ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi sekä kiertotalouden edistämiseksi. Suomi on sitoutunut olemaan hiilineutraali v. 2035.</p> <p>Energiatehokkuuden kehittäminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ovat tärkeitä tavoitteen saavuttamisessa. Kehitetään pk-yritysten toiminnan, tuotteiden ja palveluiden energia- ja resurssitehokkuutta sekä tukea rakennusten energiatehokkuuteen liittyvää TKI-toimintaa.</p> <p>Ilmastonmuutos luo elinkeinotoiminnalle merkittäviä fyysisiä ja yhteiskunnallisia riskejä, jotka luovat myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Kaupungeilla ja maakunnilla on sopeutumistarkasteluja tai -suunnitelmia joko erillisinä tai osana laajempaa ilmasto- tai ympäristöohjelmaa. Monihyötyisten viherrakenteiden ja luontopohjaisten ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto auttavat sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, että voivat myös luoda uutta liiketoimintaa ja vientimahdollisuuksia. Paikallistason toimijoiden käytännön työtä varten tarvitaan alueellisia arvioita ilmastonmuutoksen vaikutuksista, ilmatoriskeistä sekä haavoittuvuuteen ja sopeutumiskyvyn vahvistamiseen vaikuttavista tekijöistä. Yritykset hyötyvät tiedoista toimintaympäristötarkastelussaan.</p> <p>Kiertotalous ja resurssien käytön tehostaminen luovat uusia liiketoimintamalleja. Kiertotalouden tavoitteena on tehostaa resurssien ja materiaalien käyttöä niin, että sekä niiden arvo että raaka-aineet säilyvät kierrossa entistä paremmin. Tällä on usein myönteinen vaikutus myös energiatehokkuuteen, mikä edistää pyrkimistä kohti hiilineutraalisuutta. Tuotteet pyritään suunnittelemaan pitkäikäisiksi huomioiden korjattavuus, päivitettävyyden ja osien kierrätettävyyden. Teollisissa symbiooseissa yritykset tuottavat lisäarvoa</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapolitiittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
			<p>toisilleen kierrättämällä raaka-aineita, teknologiaa, osaamista, palveluja ja energiaa.</p> <p>PO2 on valittu EMKVR-toimintaohjelmaan, huomioiden EMKVR-asetuksessa asetetut vaatimukset. Ohjelman toimeenpanosta Ahvenanmaalla vastaa Ahvenanmaan maakuntahallitus. Asetuksen liitteissä on osoitettu EMKVR:n painopisteiden linkitys toimintapolitiittisiin tavoitteisiin. Painopisteet 1) kestävän kalastuksen edistäminen ja vesiluonnonvarojen säilyttäminen, 2) kestävän vesiviljelyn, kalan jalostuksen ja kalakaupan edistäminen sekä 4) kansainvälisen merenhallinnan vahvistaminen ja turvallisten, turvattujen, puhaiden ja kestävästi hoidettujen merten ja valtamerten mahdollistaminen tähtäävät vesiluonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen, sinisen talouden mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja entistä merkittävimpiin ympäristövaikutuksiin suojelemalla vesiekosysteemejä ja rahoittamalla toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja sopeutumiseksi. Etenkin kestävän kalastuksen ja vesiviljelyn toimenpiteissä pyritään entistä paremmin huomioimaan ympäristönäkökulmat ja rohkaisemaan toimijoita energiatehokkuutta, kiertotaloutta ja sopeutumista edistäviin toimiin. Vesiviljelyssä keskeistä on kasvun mahdollistaminen niin, ettei vesien hyvä tila vaarannu. Vesiviljelytoiminta vaatii aina Suomessa ympäristöluvan ja tällä menettelyllä varmistetaan tapauskohtaisesti, ettei toiminta heikennä ympäristön tilaa. Keskeistä tulevaisuuden kestävän kasvun mahdollistamisessa ovat toiminnan sijainninhjaus sekä kiertotalousratkaisujen ja uuden teknologian kehittäminen ja käyttöönotto, jotka mahdollistavat toimialan kasvun ja ympäristönsuojelun tavoitteiden yhteensovittamisen.</p>
PO 3 Yhteenliitetty Eurooppa	Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027	EAKR (NSPA)	<p>Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitusta suunnataan toimintapolitiittisen tavoitteen 3 (PO3) osalta pk-yritystoimintaa edistäviin liikenneinfrastruktuurihankkeisiin. Komissio suosittaa vuosien 2019 ja 2020 maakohtaisissa suosituksissa Suomea investoimaan mm. vähähiiliseen talouteen ja energiaan siirtymiseen, vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä kestäväan liikenteeseen alueelliset erot huomioiden.</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
			<p>Itä- ja Pohjois-Suomen pitkät etäisyydet sekä harva asutus vaikuttavat yritysten toimintaedellytyksiin sekä niiden sijoittumis-, liiketoiminta- ja investointipäätöksiin alueella. Pienimuotoisilla pk-yritystoimintaa edistävillä liikenneinfrastruktuurihankkeilla on siten merkittävä vaikutus Itä- ja Pohjois-Suomen yritysinvestointeihin. Tuella on myös merkittävä vipuvaikutus kuntien infrastruktuuriin tekemiin investointipäätöksiin. Etenkin asukasluvultaan pienissä, harvaan asutuissa kunnissa rahoituksella on merkittävä vaikutus investointien liikkeelle lähtöön ja yritysten liiketoimintaan alueella.</p> <p>Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden lisärahoituksella parannetaan pk-yritysten kilpailukyvyn kannalta tärkeitä liikenne- ja logistiikkayhteyksiä, liikenneturvallisuutta ja eri liikennemuotojen yhteenliitettävyyttä sekä puhtaan ja kestävä liikenteen edistämistä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti. Yritystoiminnan kehittyminen on toimenpiteiden ensisijainen tavoite.</p> <p>Toimilla tuetaan liikenteen energiatarpeen vähentämiseen sekä liikennejärjestelmien strategiseen suunnitteluun ja digitalisaatioon kytkeytyvää TKI-toimintaa sekä investointeja. Tuetaan pk-yritysten kasvuun ja investointeihin vaikuttavia maantieliikenteen- ja logistiikan investointeja ml. kävelyn ja pyöräilyn yhteydet. Tuetaan maantieliikenteen parempaa yhteenliitettävyyttä muihin liikkumis- ja kuljetusmuotoihin sekä yhteyksiä TEN-T -verkkoon parantavia paikallistason hankkeita. Tuetaan liikenteen älykkäitä ja puhtaita ratkaisuja, melutason alentamista ja liikenneturvallisuutta paikallistasolla edistäviä hankkeita. Kehitetään uusiutuvia ja vaihtoehtoisia voimanlähteitä käyttäviä liikennemuotoja sekä niihin liittyviä teknologioita (esim. liittymärakenteet) erityisesti harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien olosuhteet huomioiden. Toimintalinjassa 1 voidaan toteuttaa liikenteen ja liikkuvuuden kehittämiseen tähtäviä TKI-toimia silloin, kun ne linkittyvät älykkään erikoistumisen strategiaan. Lisäksi toimintalinjassa on tuettu älykkään ja vähäpäästöisen liikkumisen digitalisaatiota. Toimintalinjan 2 kautta voidaan vahvistaa logistiikkareittien ilmastokestävyyttä mm. tieverkon kuntokartoitusten ja tienpidon suunnitelmien kehittämällä.</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapolitiittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
			<p>OECD on kiinnittänyt huomiota NSPA-alueen saavutettavuuden kehittämiseen todeten selvityksessään, että EAKR-rahoitusta on NSPA-alueella perusteltua kohdentaa liikenneinfrastruktuuriin - erityisesti silloin, kun se saa aikaan yliaalueellisia hyötyjä ja edistää uusia yksityisen sektorin investointeja.</p>
<p>PO 4 Sosiaali- sempi ja osallista- vampi Eurooppa</p>	<p>Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027, Ahvenan- maan raken- nerahasto- ohjelma 2021–2027</p>	<p>ESR+</p>	<p>Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman ESR+-toimet toteutetaan toimintapolitiittisessa tavoitteessa 4 (PO4). Toimet tukevat erityisesti Sosiaalisten oikeuksien pilarin ensimmäistä lukua. Covid-19 pandemia vaikuttaa etenkin palvelujen kehittämiseen, etätyön lisääntymiseen, opiskelumahdollisuuksien saavutettavuuteen sekä kaikkien digitaalisen osaamisen parantamiseen, jotka huomioidaan ESR+-toimissa. Sukupuolten tasa-arvoa edistetään mm. tasa-arvosuunnittelun ja segregaaation purkamiseen tähtäävin toimin ja yhdenvertaisuutta huomioimalla kohderyhmien erityistarpeet. Sama koskee myös Ahvenanmaan ohjelman ESR+-toimia. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 - ja Ahvenanmaan ohjelmaan on valittu ESR+ toimia erityisesti työllisyyden ja osaamisen edistämiseksi sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi Suomen saamien maakohtaisten suositusten mukaisesti. Työllisyyttä ja osaamista edistävät toimet tukevat myös Porton sosiaalialan sitoumusta.</p> <p>Työllisyyteen liittyvien toimien taustalla on työikäisen väestön osuuden ennustettu supistuminen vuoteen 2050 asti. Suomen tärkeimmillä aloilla on rakenteellinen työttömyys säilynyt suhteellisen suurena. Nuorisotyöttömyys on edelleen EU:n keskiarvon yläpuolella. Osaavan työvoiman saatavuus on suuri yritysten kasvun este. Työn murros edellyttää osaamisen päivittämistä kohtaannon parantamiseksi. Digitaalisuus sekä ilmastonmuutoksen haasteisiin vastaaminen vaikuttavat osaamisvaatimuksiin yhä enemmän. Työvoiman ammatillista ja alueellista liikkuvuutta tulee edistää. Työllistymisen parantamiseksi tarvitaan eri kohderyhmille monialaisia palveluita</p> <p>Vaikka Suomessa on toimiva koulutusjärjestelmä, ovat koulutustulokset heikentyneet, osaamistaso on kääntynyt laskuun, erot eri ryhmien välillä ovat kasvaneet, koulunkäynnin keskeyttäneiden osuus on kasvanut ja suurella osalla on</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
			<p>puutteita perustaidoissa. Joustavien jatko- ja uudelleen- koulutusmahdollisuuksien edistäminen, ammatinvaihdon hel- pottaminen sekä koulusta työelämään sekä työstä työhön siirtymisen tehostaminen ovat tarpeen. Työnantajia tuetaan mm. rekrytointikäytäntöjen kehittämiseen ja inhimillisen pääoman hyödyntämiseen ja osaamista tulee lisätä mm. työ- elämän muutoksiin sopeutumiseen kuten työ- ja yksityiselä- män yhteensovittamisen edistämiseen. Koulutuksellisesti aliedustettujen ryhmien osaamisen nosto on tärkeää.</p> <p>Suomessa väestön keskuudessa tapahtuu polarisaatiota ja huono-osaisuus ja köyhyys kasautuu ja periytyy. Myös alueelliset erot kasvavat. Suomessa on n. 70 000 koulutuksen ja työn ulkopuolella olevaa (NEET) nuorta, joilla on riski syrjäytyä. Heikossa työmarkkina- asemassa olevien työllistymisedellytyksiä tulee parantaa. Monialaiset ja moniammatilliset palvelut ovat tärkeä väline kohderyhmän tarpeisiin vastaamisessa ja aktiivisen osallisuuden edistämässä. Toimien vaikuttavuutta edistää sukupuolinäkökulman huomioiminen.</p> <p>Suomessa oli Eurostatin mukaan vuonna 2020 köyhyys- ja syrjäytymisriskissä eläviä henkilöitä 870 000. EU:n vähä- raisimmille tarkoitettu materiaallinen apu suunnataan niille, joille sen vaikuttavuus arvioidaan parhaimmaksi. Rajatulle kohdejoukolle pääasiassa työikäistä väestöä tarjotaan ruoka- apua ja perushyödykkeitä, joilla osittain helpotetaan heidän arkielämäänsä. Avun jakamisen ohessa on tarpeen lisätä kohdejoukon sosiaalista osallisuutta sekä tietoisuutta heidän elämänsä muiden osa-alueiden vahvistamismahdollisuuk- sista mm. julkisia ja vapaaehtoisjärjestöjen tarjoamia palve- luita hyödyntämällä. Osallisuutta edistävillä toimilla ja ai- neellisen avun jakamisella autetaan ihmisiä pois köyhyy- destä ja siten tuetaan Porton sosiaalialan sitoumusta</p> <p>Sosiaalisten innovaatioiden kehittämiseen ja levittämiseen. kiinnitetään erityistä huomiota lastensuojelun nuorille tarjotta- viin palveluihin liittyen. Lastensuojelun asiakkaana olevien lasten ja nuorten pärjäämistä tulee tukea heidän syrjäyty- misensä ehkäisemiseksi.</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapoliittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
PO 5 Lähempänä kansalaisia oleva Eurooppa	Suomen EMKVR-ohjelma	EMKVR	<p>Yhteisölähtöistä paikallista kehittämistä on toteutettu EMKVR:n puitteissa jo vuodesta 2008. Ohjelmakaudella 2014–2020 toiminnassa on ollut yhdeksän kalatalouden paikallista toimintaryhmää sekä yksi ryhmä Ahvenanmaalla. Kalatalouden paikallisesta kehittämisestä toteutettiin arviointi, jonka mukaan paikallislähtöinen toimintatapa on tuonut Suomen kalataloudelle lisäarvoa aktivoimalla uutta sektorirajoja ylittävää yhteistyötä ja monipuolistamalla kalataloushankkeiden rahoitusta. Kalatalouden paikalliset kehittämisryhmät ovat lisänneet verkostoitumista ja tuoneet esille kalatalouden potentiaalia alueellisille ja paikallisille toimijoille. Pienet paikallistason hankkeet voivat toimia myös ensiaskeleena laajempiin kehittämistoimiin. Paikallistason ratkaisut voivat myös nousta merkittävään asemaan ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, koska Suomi on pitkä ja pinta-alaltaan laaja maa ja ilmastonmuutoksen vaikutukset näyttyvät alueilla eri aikaisesti ja eri tavalla. Toiminnan jatkamisella nähdään siis olevan lisäarvoa myös ohjelmakaudella 2021–2027. Kalatalouden paikalliset toimintaryhmät ovat vakiinnuttaneet toimintaansa kalatalouden kentällä mutta niiden toiminnassa on vielä kehitettävää ja potentiaalia, johon pyritään tarttumaan tulevilla ohjelmakaudella.</p>
JTF-erityistavoite: annetaan ”alueille ja ihmisille mahdollisuus käsitellä sosiaalisia, taloudellisia ja ympäristöön liittyviä vaikutuksia, joita ilmastonutraaliin talouteen siirtymisellä on”	Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027	JTF	<p>Hallitusohjelman mukaisesti Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Sähkön ja lämmön tuotannon tulee olla Suomessa lähes päästötöntä 2030-luvun loppuun mennessä huolto- ja toimitusvarmuusnäkökulmat huomioiden. Päästövähennystoimet toteutetaan sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti ja niin, että kaikki yhteiskunnan osa-alueet ovat mukana. Hallitus edistää myös kuntien ja alueiden omien hiilineutraaliussuunnitelmien valmistelua ja ilmastotoimien toimeenpanoa.</p> <p>Yhtenä keinona tavoitteen saavuttamiseksi turpeen energia- käyttö vähintään puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Energiaverotuksen kokonaisuudistuksen osana arvioidaan turpeen verotukseen tarvittavat muutokset, jotta turpeeseen liittyvä tavoite vuonna 2030 toteutuu. Kansallinen turvealan laajapohjainen työryhmä selvittää keinoja, joilla turpeen käyttö suuntautuu hallitulla tavalla polton sijasta korkeamman jalostusasteen innovatiivisiin tuotteisiin. Turvetuotannon puolittamisen sosiaalisten, taloudellisten ja ympäristöön</p>

Valittu tavoite	Ohjelma	Rahasto	Toimintapolitiittisen tavoitteen ja JTF:n erityistavoitteen valintaperusteet
			liittyvien haittavaikutusten huomioimiseksi ja lieventämiseksi Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 ohjelmaan sisällytetään myös oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) erityistavoitteen mukainen rahoitus ja toimet. JTF-toimet sisällytetään ohjelmaan myöhemmin toimitettavan ohjelmanmuutoksen kautta, eivätkä ne siten ole vielä lopullisesti määräytyneet kumppanuussopimuksen toimittamiseen mennessä. Suomi esittää JTF-alueiksi maakuntia ja maakunnan osia, joissa kansallisen sitoumuksen toteuttamisen sosioekonomiset ja ympäristölliset haittavaikutukset ovat suurimmat. Turvetuotannon merkittävän vähenemisen tai loppumisen haittavaikutukset ja toimet niiden lieventämiseksi esitetään alueellisissa siirtymäsuunnitelmissa.

2. Toimintavaihtoehdot, koordinointi ja täydentävyys

2a. Tiivistelmä toimintapolitiikkavalinnoista ja tärkeimmistä odotetuista tuloksista kunkin kumppanuussopimuksen kattaman rahaston osalta

PO-valinnat on kuvattu edellä taulukossa 1. Ohjelmien tulokset ja tavoitteet kuvataan tarkemmin ohjelma-asiakirjoissa.

PO 1

Uudistuva ja osaava Suomi - ja Ahvenanmaan ohjelmissa innovaatiojärjestelmät toimivat paremmin. Tiedon ja osaamisen jakaminen on parantunut ja yritysten yhteistyö lisääntynyt. Manner-Suomessa kauden aikana 27 000 yritystä on osallistunut innovaatioyhteistyöhön tutkimuslaitosten kanssa. Tutkimus ja koulutus hyödyntävät enemmän elinkeinoelämän tuotekehitysympäristöjä. Yhteiskehittämistä tukevia alustoja ja verkostoja on kehitetty 2 400 kpl ja 8 100 yritystä on osallistunut yhteiskehittämiseen. Ohjelman toimenpiteistä johtuvia patenttihakemuksia on toimitettu väh. 750 kpl. Alueelliset älykkään erikoistumisen mukaiset osaamis- ja innovaatioekosysteemit kytkevät yhteen koulutusketjun osaamisen ja elinkeinoelämän kehittäen yli 8 800 uutta innovaatiota, tuotetta tai palvelua. Koulutus- ja tutkimusorganisaatiot ovat kansainvälistyneet.

Digitalisaation hyödyntämiseen liittyvä osaaminen on kasvanut ja eri toimijoiden yhteistyö lisääntynyt; on luotu uutta liiketoimintaa ja tehostettu yhteiskunnan toimintoja. Kehitettyjen Digitaalisten innovaatiokeskittymien (DIH) palveluja käyttää yli 1 100 asiakasta. Paikkariippumattoman työn, etätöiden ja monipaikkaisen asumisen ja työn mahdollisuudet ovat aiempaa paremmat.

Pk-yritysten kasvu on nopeutunut ja tuottavuus kasvanut: 3 600 pk-yrityksessä on mitattu merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys. Uusia työpaikkoja on syntynyt yli 15 000 kpl. Suomessa on enemmän kasvuhakuisia, kansainvälistyviä ja kilpailukykyisiä arvoverkostoissa toimivia yrityksiä; esim. tuote- ja prosessi-innovaatioita on ohjelman tuella tehnyt yli 2 600 pk-yritystä. InvestEU:n jäsenvaltiokohtaisen osion tarjoama rahoitusvälineiden käyttömahdollisuus tukee pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä.

Suomen kumppanuussopimus 2021–2027

Ahvenanmaan ohjelmasta tuettavien toimien tuloksena saavutetaan kasvua kilpailukykyisten, tuottavuuttaan kasvattaneiden yritysten, uusien yritysten ja liiketoimintaansa kasvattaneiden, innovaatioita kehittäneiden, markkinoitaan laajentaneiden ja kansainvälistyneiden yritysten lisääntymisen myötä. Ohjelman tuloksena useammat yritykset hyödyntävät digitalisaation mahdollisuuksia ja kehittävät liiketoimintaansa uuden teknologian avulla. Lisäksi elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden yhteistyö on kehittynyt.

PO 2

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman EAKR-toimien lopputuloksena alueet ja yritykset ovat tehneet merkittävän energiatehokkuusreformin. Kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet alueilla merkittävästi ja uusiutuvien kotimaisten energiamuotojen hyödyntäminen on lisääntynyt: ohjelmalla on synnytetty yli 1 300 päästövähennyksiä edistävää uutta ratkaisua ja lähes 300 pk-yritystä on aloittanut energiatehokkuuteen tai uusiutuvan energian ratkaisuihin perustuvan uuden liiketoiminnan ja pk-yritysten arvoverkostojen vienti on kasvanut.

Alueellisen ilmastotyön kokonaisuus on vahvistunut ja alueiden ja kuntien ennakointi- ja varautumisvalmius ilmastoriskeihin on parantunut merkittävästi. Ohjelman tuella on tehty lähes 200 ilmastonmuutokseen sopeutumisen strategiaa ja lähes 500 ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvää uutta ratkaisua. Yritysten ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset ovat parantuneet ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen ansiosta ja yritykset pystyvät ennakoimaan ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja kehittämään uutta liiketoimintaa.

Kiertotalouden toimintaperiaatteet on juurrutettu osaksi yhteiskunnan eri toimialoja: on syntynyt uudenlaisia ratkaisuja, innovatiivisia toimintamalleja ja yhteistyömuotoja kiertotalouden vauhdittamiseksi. Kiertotaloutta tai korkean jalostusasteen biotaloutta edistäviä demonstraatioita on toteutettu lähes 1 000 kpl. Materiaalitehokkuus, uusiomateriaalien käyttö, suljetut kierrot ja raaka-aineiden talteenotto ovat lisääntyneet. Digitaaliset ratkaisut tehostavat luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Kuntien ja julkisyhteisöjen investointien sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen pilotointi- ja demonstrointialustana on kasvanut.

EMKVR-ohjelman osalta Marinin hallitusohjelmaan perustuva kotimaisen kalan edistämishjelma asettaa tavoitteet kalan käytölle elintarvikkeena ja vision kalatalouden arvoketjun kehitykselle sekä määrittää strategiset valinnat. Ohjelma määrittelee yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet, jotka ohjaavat EMKVR:n Suomen toimintaohjelman valmistelua ja toimeenpanoa.

Edistämishjelman tavoitteena on, että v. 2027 suomalaiset söisivät ravitsemussuositusten mukaisesti viikossa keskimäärin 2,5 annosta kalaa nykyisen 1,7 annoksen sijaan ja että kulutuksen kasvu tapahtuisi pääosin kotimaiseen kalaan perustuen. Tavoitteena on viennin ja sen arvon kasvattaminen. Kalan syönnin ja viennin tavoiteltu lisääminen kasvattaisi kalatalouden yritysten arvoa 70 %:a 1,7 miljardiin euroon ja lisäisi alan päätoimisia työpaikkoja 5 000:sta 8 000:een. Kalan kulutuksen kasvu edistäisi kansanterveyttä ja lisäisi laskennallisia terveyshyötyjä 1–2 miljardia euroa. Yhden kala-annoksen lisäys pienentää ruokavalion hiilijalanjälkeä n. 5–6 % verrattaessa keskivertoon suomalaiseen ruokavalioon. Kalantutannon hiilidioksidipäästöt ovat keskimäärin kolmasosa lihantuotannon hiilijalanjäljestä.

Suomen EMKVR-ohjelma edistää em. tavoitteiden saavuttamista vastaamalla kalan kasvavaan kuluttajakäytön kalatalousalan kestävä kasvun ja alkutuotannon edellytysten tukemisella, tukemalla uudistumista ja innovaatioita koko kalatalouden arvoketjussa sekä huomioimalla ympäristökysymykset yhä paremmin kaikessa toiminnassa. Tavoitteena on tukea kalakantojen luontaista lisääntymistä ja parantaa kalavarojen elinympäristöä sekä lisätä ympäristön kunnostuksiin ja kalavarojen tilaan liittyvää tutkimus-

tietoa. Kehitetään pyydysten valikoivuutta, tahattomien saaliiden välttämistä sekä suojautumista vahinkoja aiheuttavilta eläimiltä niiden ja kalastuselinkeinoon välisen rinnakkaiselon mahdollistamiseksi. Vesiviljelyssä panostetaan ravinnekuormituksen vähentämiseen ja ravinteiden poistamiseen liittyviin innovaatioihin sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin toimiin. Yritysten ympäristöinvestointeja edistetään normaalia korkeammalla investointituella.

PO 3

Itä- ja Pohjois-Suomessa toteutettavien hankkeiden tuloksena on syntynyt pk-yritysten kilpailukyvyyn kannalta tärkeitä liikenne- ja logistiikkayhteyksiä sekä elinkeinoelämää ja pk-yritysten toimintaympäristöä kehittäviä liikenneväyliä ja -palveluita sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä, jotka ovat parantaneet 650 pk-yrityksen saavutettavuutta. Yritysten toimintaedellytysten parantaminen on lisännyt kasvuyritysten ja niiden investointien määrää. Paikallisella tasolla toteutetut hankkeet ovat poistaneet liikenteellisiä pullonkauloja, parantaneet liikenneturvallisuutta ja vähentäneet liikenteen aiheuttamia melu- ja saastehaittoja. Eri liikennemuotojen yhdistäminen on aiempaa helpompaa ja liikenteen digitalisaatio ja älykkäät ratkaisut helpottavat logistiikan ja matkaketjujen suunnittelua.

PO 4

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman ESR+-toimiin osallistuneista työttömistä ja työvoiman ulkopuolella olevista ja syrjäytyneistä väh. 40 % on työllistynyt, perustanut yrityksen tai siirtynyt koulutukseen tai aloittanut työnhaun. Henkilöiden osaaminen tunnustetaan ja se vastaa paremmin työelämän ja yhteiskunnan tarpeisiin. Mahdollisuudet opiskella ajasta ja paikasta riippumatta ovat lisääntyneet. Organisaatioiden työhyvinvointia ja tuottavuutta on parannettu ja valmiuksia muutoksiin on edistetty. Hankkeilla on torjuttu materiaalista puutetta, ylisukupolvista köyhyyttä ja syrjäytymistä. Sosiaaliset innovaatiot juurtuvat organisaatioiden toimintaan. Eri toimijoiden tarjoamia työvoima-, yritys- ja monialaisia ja -ammattillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja sekä yhteistyöverkostoja on kehitetty vaikuttavammaksi ja saavutettavammaksi kokonaisuudeksi eri puolilla Suomea. Kolmannen ja neljännen sektorin toimijat ja vertaistukea tarjoavat henkilöt osallistuvat palvelujärjestelmiin ja työllistämis- ja kehittämistoimintaan.

Ahvenanmaan ohjelman ESR+-toimien tuloksena on parantunut työllisyystilanne ja osallisuus lisääntyneen liikkuvuuden ja osaamisen myötä.

PO 5

Kalatalouden yhteiskunnallisen merkityksen kasvu nähdään EMKVR-ohjelmassa mahdollisuutena, johon myös paikallistason kehittämisellä vastataan. Toiminnan vähäisiä resursseja pyritään hyödyntämään aiempaa tehokkaammin kansallisen ja alueellisen yhteistyön tehostamisella sekä uusiin digitaalisiin mahdollisuuksiin tarttumalla. Myös toiminnan tunnettuutta ja viestintää tulee parantaa. Odotettavissa on, että kauden 2014–2020 ryhmät hakevat jatkoon kaudelle 2021–2027. Lisäksi uusien ryhmien muodostumista pyritään tukemaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Paikallisen kehittämisen tavoitteet määrittyvät paikallistasolla. Paikallistason toimijat valmistelevat yhdessä paikallisen strategian, jota kalatalouden paikallinen toimintaryhmä toteuttaa alueellaan. Kansallisesti tavoitteena on syventää paikallisen ja valtakunnallisen tason kehittämisen koordinaatiota. Paikallisen kehittämisen luomaa lisäarvoa halutaan myös tuoda paremmin ns. harmaiden alueiden ulottuville, joilla ei vielä ole omaa kalatalouden paikallisen toimintaryhmän toimintaa. Keskeinen väline toiminnan kehittämisessä on kansallisen verkoston perustaminen.

JTF-erityistavoite

JTF-toimien osalta niiden tarkempi sisältö ja odotettavat päätulokset täsmentyvät myöhemmin ohjelma- valmistelun edetessä.

2b. Rahastojen välinen koordinointi, rajaus ja täydentävyys ja tarvittaessa kansallisten ja alueellisten ohjelmien välinen koordinointi

Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa asetetaan puitteet ilmastoneutraalin ja kiertotalouden saavuttamiselle v. 2050 mennessä. Suomi käyttää kumppanuussopimuksen rahastoja vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti toimenpiteisiin, jotka edistävät mm. puhdasta, edullista ja turvallista energiatarjontaa, siirtymistä kestäväan ja älykkääseen liikkuvuuteen ja kiertotalouteen, energiatehokkuutta sekä alueiden ja kaupunkien resilienssin vahvistamista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin vastaamiseksi. Suomi sitoutuu käyttämään rahastojen varoja tutkimuksen ja innovaatioiden edistämiseen kestäväan kehityksen alalla sekä huomioimaan DNSH-periaatteen kaikkien toimintapoliittisten tavoitteiden toimissa. Euroopan kestäväan kasvun ohjelma korostaa tavoitteidensa saavuttamista reilulla ja osallistavalla tavalla. Suomi tukee rahastojensa ohjelmissa heikoimmassa asemassa olevia ja niitä, joihin muutoksella on suurimmat sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset, mm. osaamisen kehittämisen ja uudelleen koulutuksen avulla. Toimeenpanossa huomioidaan tarvittaessa myös Uusi Eurooppalainen Bauhaus -aloite. Kumppanuussopimuksen rahastoilla pyritään maan eri osien, ml. maaseutualueet, tasapainoisen kehittämiseen täydentäen siten maaseuturahaston toimintaa. EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio tarjoaa tähän luontevan tarkastelukehikon. Kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan erityisesti EU:n Itämeren alueen strategian (EUSBSR) puitteissa osallistumalla tarvittaessa yhteisiin teemoittaisiin hankehakuihin tai -verkostoihin.

PO 1

Uudistuva ja osaava Suomi - ja EMKVR-ohjelmista rahoitetussa yritysten kehittämisessä on tehty työnjakoa niin, että kansallisen yritysten kehittämisavustusta koskevan v. 2021 uudistuneen lainsäädännön mukaan on mahdollista jatkossa tukea kalanjalostusta Manner-Suomessa EAKR:n osarahoituksella, mikäli ko. kehittämis- ja investointihankkeet katsotaan tärkeiksi alueiden näkökulmasta. Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmassa ei ole määritelty yritysten toimialoja. Yritystukien toimialarajoitukset määritellään TEM:n ja MMM:n lainsäädännössä.

Rahastojen seurantakomiteoissa ja valmistelutyöryhmissä on edustukset eri rahastoista. Ohjelmista vastaavat ministeriöt järjestävät koordinaatiokokouksia säännöllisesti ja tarpeen vaatiessa. EAKR- ja EMKVR-tukipäätökset tehdään pääosin alueellisissa elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksissa (ELY-keskus), jotka huolehtivat alueellisesta koordinaatiosta sekä edistävät rahastojen välistä synergiaa. Maakuntien liittojen rahoittamien tukien osalta rahoittajien välinen hankekoordinointi toteutuu maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) sihteeristöissä. TEM:n yhteydessä toimiva alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE) sovittaa yhteen ja seuraa alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta ja sen vaikuttavuutta, edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä ja käsittelee alueiden kehittämiseen liittyviä keskeisiä uudistuksia muiden tehtäviensä ohella. AUNE voi toimia eri EU:n rahastojen toimintaa strategisesti koordinoivana tahona.

Vastuu yhteensovittamisesta Ahvenanmaalla kuuluu Ahvenanmaan maakuntahallituksen EAKR:a, ESR+:a ja EMKVR:a hallinnoivalle elinkeino-osastolle. Yhteensovittamista voidaan tehdä myös usean rahaston yhteisessä seurantakomiteassa tai sen kautta, että seurantakomiteoissa on edustajat muista ohjelmista tai rahastoista. Uudistuva ja osaava Suomi - ja Ahvenanmaan ohjelmat kohdistuvat eri maantieteellisiin alueisiin, eikä mahdollisuutta päällekkäiseen toimintaan tai rahoitukseen siten ole. Edellä kuvattu koskee Ahvenanmaan ohjelman osalta myös toimintapoliittista tavoitetta 4.

PO 2

EAKR- ja EMKVR-toimien osalta koordinaatiomenettelyt ovat samat kuin PO1:ssa. Täydentävyys ESR+-toimien osalta toteutuu erityisesti PO2/PO4-hankeparien kautta, joissa ESR+-toimin voidaan parantaa PO2-teemoihin liittyvää osaamista (energiatehokkuus, kiertotalous ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen).

Tietojenvaihdon edistämiseksi EMKVR voi rahoittaa yhteisen tietojenvaihto-ympäristön (CISE) kehittämistä ja BMVI Euroopan rajavalvontajärjestelmän (EUROSUR) kehittämistä. Rannikkovartiosto-yhteistyön osalta BMVI-rahoitusta suunnataan rajavalvontaan, EMKVR-toimet voivat kohdistua esim. merellisten ympäristöonnettomuuksien valvontaan. MMM ja SM varmistavat ohjelmien hallintoviranomaisina, että varojen käytössä ei synny päällekkäisyyksiä.

PO 3

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmassa rahoitetaan EAKR-osarahoituksella pienimuotoisia elinkeinoelämäkytkentäisiä pk-yritysten kasvuun ja investointeihin vaikuttavia liikenne- ja logistiikkainvestointeja. Vastaavia investointeja ei rahoiteta muilla kumppanuussopimuksen ohjelmilla.

PO 4

ESR+:llä tuetaan osittain samoja maahanmuuttajaryhmiä kuin AMIF-rahastolla. ESR+-toimet ovat laaja-alaisempia, sillä AMIF keskittyy kolmansista maista tulevien kansalaisten kotoutumista edistävään toimintaan, erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Rahastot täydentävät kansallisella rahoituksella rahoitettavia kotoutumislain mukaisia kotouttamistoimia.

AMIF tukee turvapaikanhakijoiden esikotouttavaa ja toimintakykyä edistävää toimintaa sekä nivelvaihetta vastaanottokeskuksesta kuntaan siirryttäessä. AMIF vahvistaa uudelleensijoittamisen edellytyksiä alue- ja paikallistasolla m. lisäämällä yhteistyötä ja osaamista. Em. toimia ei tyypillisesti toimeenpanna ESR+ rahaston tuella. AMIF ei tue suoranaisia työllistäviä toimia, kuten uraohjausta, rekrytointia, ammatillista koulutusta tai kielenoppimista työpaikoilla. Näitä toimia voidaan tukea ESR+:sta.

AMIF- ja ESR+-rahastot täydentävät toisiaan myös työperäisen maahanmuuton osalta ja kansainvälisten osaajien houkuttelemisessa Suomeen. AMIF:n avulla edistetään laillisten väylien hyödyntämistä, vahvistetaan maahanmuuttohallinnon tiedolla johtamista ja kehitetään lupamenettelyitä. Osaajien maahanmuuttoa ja liikkuvuutta edistetään 3. maissa (lähtömaissa) tapahtuvilla toimenpiteillä, kuten lähtömaatiedotuksella, ennen maahantuloa tapahtuvan työelämä- ja yhteiskuntaviestinnän kehittämällä sekä koulutuksin. Suomeen saapuessaan työperusteisesti muuttavat saisivat uraohjausta, rekrytointeja tai muita työllisyyttä koskevaa tukea ensisijaisesti ESR+:n rahoituksella.

AMIF- ja ESR+-rahoitusta yhteensovitetaan AMIF-seurantakomiteassa sekä Maahanmuuton ja kotoutumisen koordinaatioryhmässä. Koordinaatioryhmässä on myös muita kotoutumistoimia rahoitettavia tahoja niin kansallisen kuin EU-rahoituksenkin osalta. Kotoutumistoimien rahoittamisesta keskustellaan ennen toimien hakuun avaamista ja näin varmistetaan yhteensovittaminen eri rahoitusvälineiden välillä. Lisäksi TEM:n yhteydessä toimiva alueiden uudistumisen neuvottelukunta sovittaa yhteen ja seuraa alueiden kehittämisen strategista kokonaisuutta.

Sisäasioiden rahastojen tuella edistetään viranomaisten yhteistyötä, tietojenvaihtoa ja osaamista ja varmistetaan tietojärjestelmien yhteentoimivuus. Ihmiskaupan teemaan liittyen kaikissa rahastoissa kehitetään valtakunnallista ja paikallista viranomaisyhteistyötä yksityinen sektori ja järjestöt mukaan lukien. Luotettavan tuen ja palvelun saatavuus varmistetaan rajatoimissa (BMVI) sekä turvapaikkaprosesseissa (AMIF). ISF:n tuella parannetaan rikosten uhrien asemaa. AMIF:n tuella edistetään ihmiskaupan uhrien erityistarpeiden tunnistamista, varmistetaan palvelujen saatavuus ja ohjataan auttamisjärjestelmän piiriin kotoutumistoimissa sekä paluutoimissa (AMIF).

Eurodaciin liittyviä toimia voidaan tukea AMIFista kun kyse on turvapaikkatutkinnasta ja BMVI:sta kun kyse on toimista rajalla. AMIF tai BMVI voivat tukea viisumikäsittelyn kehittämistä, kun kyse on laillisten väylien edistämisestä.

EMKVR:n paikallisia toimintaryhmiä eli kalaleader-ryhmiä hallinnoivat maaseuturahaston Leader-ryhmät, mikä mahdollistaa koordinoinnin ja työnjaon paikallistasolla. Leader-ryhmät ovat myös edustettuina kalaleadereiden ohjausryhmissä. Rahoitusta suunnataan paikallisten kehittämisstrategioiden mukaisesti ja siksi paikallistason koordinointi on tärkeää, vaikka kalaleader-ryhmät keskittyvätkin nimenomaan kalatalouden elinkeinojen paikallisiin tarpeisiin. Lisäksi rahastojen hallintoviranomaiset koordinoivat toimintaa ja ryhmien valitsemiseksi asetetaan yhteinen valintakomitea.

JTF-erityistavoite

JTF:n, EAKR:n ja ESR+:n ja muiden rahastojen ja ohjelmien välinen koordinaatio ja työnjako huolehditaan maakunnan yhteistyöryhmässä ja alueviranomaisten välillä sekä suunnitteluvaiheessa että käytännön toimeenpanossa. JTF- ja EAKR-toimet ovat saman tyyppisiä, mutta JTF on kohdistetumpi turvetuotantoalueille riittävän vaikuttavuuden ja siirtymän haittavaikutusten tehokkaan vastaamisen varmistamiseksi. Rahastot ovat toisiaan täydentäviä aluetalouden uudistamisen ja elinkeinojen monipuolistamiseksi. Tällä on erityistä merkitystä voimavarojen riittävyyden kannalta resurssien ollessa muutoin rajalliset suhteessa alueiden kehittämistarpeisiin. JTF:n ja ESR+:n työjako on selvempi JTF:n painotuksen ollen keskeisesti turvetuotannosta työttömiksi jääneiden uudelleen koulutuksessa ja uusien taitojen hankkimisessa.

2c. Kumppanuussopimuksen, AMIF:n, ISF:n ja BMVI:n kattamien rahastojen ja muiden unionin välineiden välinen täydentävyys ja synergiat

PO 1

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman EAKR-toimet tukevat Horisontti Euroopan tavoitteita erityisesti rahoittamalla yritysten ja oppilaitosten innovaatiotyötä ja verkostoja, jolla voidaan luoda edellytyksiä ja kehittää osaamista Horisontti-hankkeisiin osallistumiseksi. Horisontti Euroopan TKI-toiminta painottuu erityisesti teknologisen valmiustasoasteikon keski- ja ylätasolle, jolloin päähuomio on soveltavassa tutkimuksessa sekä uusien teknologioiden käyttöönotossa ja jalostamisessa kohti kaupallistamista ja markkinoille vientiä. EAKR:n tulee kuitenkin voida tukea innovaatiotasoltaan heikompien alueiden kehittämismahdollisuuksia ja siten huomioida lähtökohdiltaan erilaisten alueiden osaamisen haasteet. Maaseuturahasto tukee yhteistyö- ja EIP-innovaatiohankkeita, joilla on mahdollisuus osallistua myös Horisontti Eurooppa-hankkeisiin. EAKR:sta ja Horisontti Euroopasta tuetaan toimia, jotka kytkevät toisiinsa älykkään erikoistumisen strategiat ja huipputason tutkimuksen ja innovoinnin. Em. strategiat, S3-yhteistyö sekä valtakunnallinen EAKR-toiminta (Innovaatio- ja osaamisverkosto) ovat keskeisimmät välineet EAKR:n ja Horisontti Euroopan synergialle. Paikalliset EAKR-hankkeet voivat ”valmentaa” tulevaan Horisontti Eurooppa hakuun, mutta ketju voi toimia myös toisinpäin; Horisontti-hankkeiden tuloksia voidaan EAKR-hankkeilla pilotoida, jatkokehittää ja kaupallistaa sekä siirtää alueille, joilla oma TKI-infrastruktuuri on vaatimattomampaa.

EAKR tukee ja täydentää Euroopan digitaalista strategiaa ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman tavoitteita. EAKR:sta rahoitetaan mm. digitaalisia innovaatiokeskuksia (DIH) ja niiden yhteistyötä.

EAKR:n yritystuet toimivat koordinoitusti maaseuturahaston yritystukien kanssa (myös PO2:ssa). Kansallisen yritysten kehittämisavustusta koskevan 2021 uudistuneen lainsäädännön mukaan EAKR-osarahoituksella on mahdollista tukea maa- ja metsätaloutta palvelevaa yritystoimintaa (pl. alkutuotanto) Manner-Suomessa, mikäli ko. kehittämis- ja investointihankkeet katsotaan tärkeiksi alueiden näkökulmasta. CAP-suunnitelman tavoitteena on uudistaa ja monipuolistaa maaseudun elinkeinorakennetta sekä edistää uusien työpaikkojen syntymistä lisäämällä yritysten välistä yhteistyötä, tukemalla yrittäjyyden aloittamista ja investointeja. ELY-keskuksilla ja Leader-ryhmillä on omat välineensä yritysten kehittämiseen ja yrittäjyyden edistämiseen.

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmassa ei ole määritelty yritysten toimialoja. Yritystukien toimialarajoitukset määritellään TEM:n ja MMM:n lainsäädännössä huomioiden EU-lainsäädäntöön perustuvat toimialakohtaiset rajoitukset koskien mm. terästeollisuutta, liikennettä ja laivanrakennusta. Kansalaistoimijalähtöistä kehittämistä ja yhteisöllähtöisen paikallisen kehittämisen toimintatapaa (CAP:ssa Leader) sovitetaan yhteen ja kehitetään TEM:n ja MMM:n yhteisessä työryhmässä, jossa on edustettuina kaupunki- ja maaseutupolitiikan toimijoita eri tasoilla ja eri rahastoissa.

TEM:n ja MMM:n edustajat työskentelevät virallisissa ohjelmien valmistelutyöryhmissä ja seurantakomiteoissa yhteensovituksen varmistamiseksi ja kumppanuuden vahvistamiseksi. Epävirallinen yhteydenpito ja yhdessä työskentely valmisteluvaiheessa on tiivistä. Alueellisesti maakunnan yhteistyöryhmä, sen sihteeristö, eri jaostot ja muut vastaavat yhteistoimintatavat varmistavat käytännössä kehittämistoimien täydentävyyttä ja tiedonvaihtoa. EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio ohjaa osaltaan em. toimenpiteiden painotuksia.

RRF-toimien osalta täydentävyys ja synergia muodostuvat toisaalta sisällöllisesti, toisaalta toteutustason ja -mittakaavan näkökulmasta. EAKR-toimet ovat pääosin luonteeltaan pienimuotoisempia paikallisia tai alueellisia yksittäisiin, tarkkarajaisiin tarpeisiin räätälöityjä hankkeita RRF-toimenpiteiden näkökulman ollessa valtakunnallinen. RRF:n digitalisaatiota edistävien investointien (erityisesti pilari 2) avulla parannetaan esim. laajakaistaverkon valtakunnallista kattavuutta, jolloin EAKR:n toimenpitein pyritään vastaavasti aluetasolla kehittämään uusia innovatiivisia keinoja parantuneiden tietoliikenneyhteyksien tehokkaaseen hyödyntämiseen alueen elinkeinoelämän ja julkisten palvelujen saatavuuden näkökulmasta. EAKR-osarahoitteisten yritystukien avulla RRF:n valtakunnallisia panostuksia vihreään ja digitaaliseen siirtymään on mahdollista konkretisoida myös yksittäisten yritysten tasolla. EAKR:n osarahoitettaman TKI-toiminnan (PO1) tulee pohjautua maakuntien älykkään erikoistumisen strategioihin. Siten se täydentää alueellisella tasolla RRF-ohjelman 3. pilarin osa-alueetta TKI, tutkimusinfrastruktuuri ja pilotointi, jossa tarkastelutaso on kansallinen. Kumppanuussopimuksen ohjelmien hankevalintoja ja hankkeiden maksatuksia arvioitaessa tarkastetaan, ettei samoihin kustannuksiin myönnetä tai makseta päällekkäistä rahoitusta muista lähteistä, esimerkiksi RRF:stä. Kunkin viranomaisen menettelyt kuvataan tarkemmin niiden hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksissa tai vastaavissa asiakirjoissa.

Ohjelma-alue kattaa koko Ahvenanmaan kaikkien kyseessä olevien rahastojen osalta. Rakennerrahastojen (EAKR ja ESR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston sekä elpymis- ja palautumistukivälineen (RFF) toimissa pyritään täydentävyyteen, jolloin rahastoja ei rajattaisi tiukasti toisistaan. Toimen rahoittavan rahaston valinnassa ratkaisevaa tulee olemaan hankkeen ensisijainen tavoite ja toiminta, vaikka se sisältäisi osia, joita voitaisiin rahoittaa muustakin rahastosta. Hallintoviranomainen varmistaa koordinoitumekanismit, joilla varmistetaan täydentävyys ja estetään kaksinkertainen rahoitus. Edellä kuvatut menettelyt koskevat Ahvenanmaan ohjelman osalta myös toimia toimintapoliittisessa tavoitteessa 4.

PO 2

LIFE+-ohjelman keskeisiä sisältöjä ovat luonto & biodiversiteetti, kiertotalous ja elämänlaatu, ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen sekä siirtyminen puhtaaseen energiaan. EAKR-rahoituksella tuetaan samoja tavoitteita erityisesti elinkeinoelämän lähtökohdista.

Kalan jalostuksen ja kaupan yrityksillä on mahdollisuus hyödyntää myös EAKR-rahoitusta kehittämistoimenpiteisiinsä. EMKVR-ohjelmalla on synergioita LIFE-ohjelman kanssa mm. ympäristökunnostusten, vesiympäristön hyvän tilan parantamisen ja edistämisen osalta. Rahoitusta suunnataan toimenpiteisiin, jolla toimialan ympäristövaikutuksia voidaan vähentää tai parantaa ympäristön tai kalakantojen tilaa. Kunnostustoimien osalta ohjelmassa panostetaan erityisesti uusien tuloperusteisiin rahoitusmalleihin.

hin, joissa rahoituksen saaminen sidotaan tuloksellisuuteen, ja kokeillaan kunnostuseteleitä sekä joukkorahoitusmallia, joilla voidaan hallinnollisesti kevyellä menettelyllä käynnistää pienempiä kunnostushankkeita. Ympäristöhallinnon kanssa koordinoidaan myös suojeltujen lajien aiheuttamien vahinkojen ehkäisyyn liittyvien toimien rahoittamista. EMKVR-ohjelmassa jatketaan hylkeiden kalastukselle aiheuttamien vahinkojen kompensoimista. Myös vesiviljelyssä tuetaan vahinkojen ehkäisemiseen liittyviä investointeja ja kehitystoimia. Ohjelman strategisena valintana on myös vahva panostus kalavarojen hallintoihin ja yhteisen kalastuspolitiikan valvontaan, joilla on koko Itämeren tasolla suuri merkitys kalakantojen tilan parantamisessa.

EMKVR tukee maaseutu- ja aluepolitiikan tavoitteita mm. edistämällä kalatalouden elinkeinojen kilpailukykyä, monipuolisuutta ja kasvua sekä kalatalouden paikallista kehittämistä yhteistyössä maaseuturahastosta rahoitettavien Leader-ryhmien kanssa. EMKVR rahoittaa elinkeinokalatalouteen liittyviä tutkimus- ja kehittämishankkeita. CAP-suunnitelmassa sekä ELY-keskusten alueellisissa maaseudun kehittämissuunnitelmissa ja Leader-ryhmien paikallisissa kehittämisstrategioissa ilmasto- ja ympäristötoimilla on vahva painotus.

Suomen RRF-rahoituksesta 50 % on tarkoitus suunnata vihreää siirtymää edistäviin toimiin (erityisesti pilari 2). Energiatehokkuutta ja kiertotaloutta sekä korkean jalostusarvon biotuotteiden kehittämistä edistävien valtakunnantasoisten RRF-toimien näkökulmasta EAKR:n TKI-, pilotointi- ja yritysکوhtaiset hankkeet tuovat toimintaan alue- ja paikallistason näkökulman täydentäen koko maata koskevien linjausten jättämiä katvealueita ja mahdollistaen RRF-rahoituskaudella käynnistettyjen kehittämistoimien jatkamisen ja juurruttamisen aina 2020-luvun jälkipuoliskolle asti.

PO 3

Pääpaino tulevalla CEF-rahoituskaudella Suomen valtion osalta on ydinverkkokäytävien ratahankkeissa ja niiden suunnittelussa (ml. hankeyhtiöt) Väyläviraston laatiman investointiohjelman mukaisesti. Rahoitusta voivat hakea valtion lisäksi myös muut toimijat, joiden hankkeet täyttävät asetuksen ja hakuohjelmien kriteerit. CEF-instrumentin keskeinen tavoite on edistää valtakunnallisia ja Euroopan laajuisia liikenneyhteyksiä, kun taas EAKR-rahoituksella keskitytään alueelliseen ja paikalliseen saavutettavuuteen.

Kauden 2014–2020 aikana on EAKR:n osarahoituksella tuettu infrastruktuuri-investointeja noin 60 milj. eurolla (noin 50 hanketta) Itä- ja Pohjois-Suomessa harvan asutuksen erityisrahoituksella. Valtio ja kunnat hyödyntävät EAKR-rahoitusta liikennejärjestelmän elinkeinoelämäälähtöiseen kehittämiseen myös vuosina 2021–2027 valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja linjausten mukaisesti.

Suomen RRF-suunnitelma ei sisällä varsinaisia investointeja tieverkkoon. Sen sijaan RRF-varoin on tarkoitus rakentaa sähkön lataus- ja kaasun tankkausinfrastruktuuria erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joille sitä ei markkinaehtoisesti välttämättä synny. Nämä investoinnit tukevat erinomaisesti EAKR-osarahoituksella Itä- ja Pohjois-Suomessa toteuttavia elinkeinoelämän saavutettavuutta parantavia pienimuotoisia tiehankkeita. Rautatieliikenteen digitalisaatiota edistävä RRF-rahoitteinen digirata-hanke parantaa osaltaan edellytyksiä multimodaalisuudelle, jota myös EAKR:n hankkeilla kehitetään.

PO 4

ESR+-rahaston toimet liittyvät Suomen RRF-suunnitelman Työllisyysasteen ja osaamistason nostamisen kestäväen kasvun vauhdittamiseksi -pilariin. Suurin osa ESR+-rahoituksesta käytetään toimiin, joissa vastataan alueellisiin ja paikallisiin kehittämistarpeisiin, kun RRF-toimet ovat laajempia. RRF:llä uudistetaan työvoimapalveluja laaja-alaisesti pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisesti. RRF-rahoituksella turvataan julkisen sektorin työvoiman tarjonta mm. edistämällä työurien pidentämistä ja alan

Suomen kumppanuussopimus 2021–2027

vetovoimaisuutta, ESR+-rahoituksella huomio kiinnittyy enemmän yksityiselle sektorille. Kummallakin rahastolla edistetään työperäistä maahanmuuttoa. RRF-rahoituksella huolehditaan lainsäädäntömuutosten toimeenpanosta ja digitaalisen järjestelmän käyttöönotosta ja ESR+ hyödyntää esim. EURES:ia. RRF:llä lisätään korkeakoulujen aloituspaikkoja ja toteutetaan digitaalinen palvelukokonaisuus, jollaiset ovat ESR+-toimien ulkopuolella. Koska RRF-toimet kestävät vain ohjelmakauden 2021–2027 alkuvuodet, voidaan rakentaa siltä RRF-rahoituksella kehitettyjen toimien levittämisestä ja jatkokehittämisestä ESR+:lla.

AMIF-rahaston laitonta muuttoliikettä ja palauttamista koskevilla tavoitteilla ja toimilla on yhtymäkoh-tia erityisesti NDICI:n soveltamisalaan ja rahaston toimeenpanossa varmistetaan koordinaatio näiden rahoitusvälineiden välillä. AMIF-rahastolla rakennetaan kokonaisvaltaisen paluuneuvonnan muotoja ja kattavia tukipolkuja. Toimissa huomioidaan asiakkaiden koulutus- ja työllistämistoimet niin lähtö- kuin paluumaassa. Yhteistyötä 3. maiden kanssa tehostetaan paluun ja takaisinoton edistämiseksi ja vahviste-taan paluumaiden viranomaisten ja muiden toimijoiden valmiuksia palaajien vastaanottamiseksi ja uu-delleenkotouttamiseksi. Yhteistyössä UM:n ja lähtömaiden kanssa informoidaan paluumaiden yhteisöjä EU:n turvapaikkapolitiikasta ja paluusta.

Kyberturvallisuuden osalta ISF:n fokus on kyberrikostorjunnassa, -tutkinnassa ja kouluttamisessa, RRF:n laajasti kyberturvallisuuden harjoitustoiminnassa ja tutkimuksessa. RRF:stä tehostetaan rahanpe-sun selvittelykeskuksen toimintaa, ISF-tuella parannetaan rahanpesuun liittyviä järjestäytyneen rikolli-suuden torjumistoimia. Sisäisen turvallisuuden viranomaiset seuraavat Horisontti-hankkeiden tuloksia ja jalkauttavat niitä mahdollisuuksien mukaan ISF- ja BMVI-rahastojen kautta. CCEI-rahastosta rahoite-taan vain tullitarkastuksiin käytettävien laitteiden hankintoja, kun taas BMVI- ja ISF-rahastoista on mahdollista toteuttaa PTR-viranomaisten (poliisi, tulli, raja) yhteisiä hankkeita ja hankintoja.

Maaseuturahaston Leader-toiminta tukee osallisuutta maaseutualueilla. Leader-toiminnalla vahvistetaan ja kehitetään paikallisia yhteisöjä, yrittäjyyttä ja yrityksiä sekä alueen elinvoimaa. Sen avulla saadaan erilaisia ja eri-ikäisiä ihmisiä sekä yhteisöjä mukaan paikalliseen kehittämistyöhön ja toimimaan ja otta-maan vastuuta kehittämistyöstä aktiivisesti ja aloitteellisesti. Leader-toiminnassa panostetaan nuoriin. Leader-ryhmät rahoittavat ja toteuttavat myös maahanmuuttajien kotoutumista tukevia hankkeita. Lea-der-ryhmät toteuttavat myös ESR+-rahoitteisia hankkeita, joilla edistetään mm. työllistymistä. EU4Health-toimintaohjelman tarkoitus on edistää terveyttä sekä tukea innovatiivisia, tehokkaita ja kes-täviä terveydenhuoltojärjestelmiä, jotta olisimme paremmin varustautuneita tulevisissa kriiseissä. Sosiaa-lisen osallisuuden ja työterveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen ovat esimerkkejä terveysohjelmaa täydentävistä toimista ESR+:n PO4:n alla.

Erasmus+-ohjelmalla tuettu rajat ylittävä ja kansainvälinen hanke- ja apurahamuotoinen yhteistyö on luonteeltaan alue- ja rakennepolitiikan rahastojen toimia täydentävää. Luova Eurooppa-ohjelma edistää kulttuuri- ja av-alan yhteistyötä Euroopassa. Keskeistä on alan osaamisen ja valmiuksien kasvattaminen, innovaatio- ja kokeilutoiminta, toimijoiden ja teosten liikkuvuus sekä kulttuuria ja luovia aloja koskevan yhteisen tietoperustan yhtenäistäminen. ESR+:n tukemin toimin voidaan myös lisätä luovien alojen edellyttämää osaamista.

PO 5

EMKVR:sta rahoitettava yhteislähtöinen paikallinen kehittäminen toimii tiiviissä yhteistyössä maaseu-turahaston Leader-toiminnan kanssa. Maaseudun Leader-ryhmät toimivat hallinnoivana tahona kalata-louden paikallisissa toimintaryhmissä.

JTF-erityistavoite

JTF:n ja maaseuturahaston keskinäinen täydentävyys ja synergiaedut huolehditaan erityisesti maakuntien reuna-alueiden turveseuduilla. Maaseuturahastoa hyödynnetään maaseutuelinkeinojen ja maaseudun elinvoimaisuuden vahvistamisessa. Maaseuturahastolla on myös keskeinen rooli maaseudun yhteisöllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden lisäämisessä erityisesti Leader-ryhmien kautta. Mahdollisuuksien mukaan pyritään Horisontti Euroopan avulla hyödyntämään läpimurtoinnovaatioita kasvavissa pk-yrityksissä koko maakunnan alueella.

3. InvestEU-ohjelman talousarviotakuuseen osoitettava osuus perusteluineen

Taulukko 2A: Rahoitusosuus InvestEU-ohjelmaan (vuosikohtainen erittely)

Mistä		Mihin	Vuosikohtainen erittely							
Rahasto	Alueluokka	InvestEU – investointi-ikkunat	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
EAKR	Kehittyneemmät alueet	3 Pk-yritykset		2 505 590						2 505 590
	Siirtymäalueet	3 Pk-yritykset		15 184 326						15 184 326

Taulukko 2B: Rahoitusosuus InvestEU-ohjelmaan (yhteenvedo)

	Alueluokka*	Investointi-ikkuna 1 Kestävä infrastruktuuri (a)	Investointi-ikkuna 2 Tutkimus, innovointi ja digitalisaatio (b)	Investointi-ikkuna 3 Pk-yritykset (c)	Investointi-ikkuna 4 Sosiaaliset investoinnit ja osaaminen (d)	Yhteensä (f)=(a)+(b)+(c)+(d)
EAKR	Kehittyneemmät alueet			2 505 590		2 505 590
	Siirtymäalueet			15 184 326		15 184 326
ESR+	Kehittyneemmät alueet					
	Siirtymäalueet					
Yhteensä				17 689 916		17 689 916

Perustelut, joissa otetaan huomioon, miten nämä määrät edistävät kumppanuussopimuksessa valittujen toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamista InvestEU-asetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaisesti

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman kautta rahoitettavan yritysکوhtaisen tuen ja laajempien yhteistyöhankkeiden lisäksi tarvitaan toimia yritysten rahoituksen saatavuutta parantavia toimia, jolla vahvistetaan yritysten kasvua ja kilpailukykyä. InvestEU-ohjelman jäsenvaltiokohtainen osio on tarkoituksenmukainen vaihtoehto rahoitusvälineiden toteuttamiseksi. Sen avulla on tarkoitus helpottaa yritysten kokonaisrahoituksen saamista ja vivuttaa yksityisen rahoituksen kanavoimista PO1-tavoitteen mukaisiin investointeihin huomioiden tarpeen mukaan PO2-tavoitteet. Siirrettävät varat (2% Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman EAKR-rahoituksesta) kohdennetaan tukemaan Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman keskeisiä tavoitteita, joilla edistetään TKI-toimintaa, digitalisaatiota sekä pk-yritysten kasvua ja kilpailukykyä. Lisäksi edistetään ja lisätään kestävään sekä ilmastoneutraaliin suuntaan vievää liiketoimintaa. Ennakoarvioinnin perusteella ilmenneitä rahoituskapeikoita avarretaan ja havaittuihin markkinapuutteisiin vastataan Suomen edun mukaisesti siten, että edistetään InvestEU:n pk-yritysten politiikkaikkunan tavoitteiden saavuttamista linjassa kansallisen ohjelman tavoitteiden kanssa.

Ennakoarvioinnin mukaan yritysrahoitus toimii kokonaisuutena hyvin ja pk-yritysten rahoituksen saatavuus on kansainvälisesti verrattain hyvä. Kun rahoitusta ei saada, nousivat keskeisinä ongelmia esiin yrityksen kassavirran ja luottoluokituksen heikkous, vakuuksiin liittyvät ongelmat, oman pääoman riittämättömyys sekä yrittäjien rahoitusosaamisen ongelmat. Pankkisääntelyn kiristymisen myötä reittaukseltaan huonompien yritysten mahdollisuudet saada rahoitusta pankeista on heikentynyt.

Osa selvityksissä havaituista kapeikoista johtuu siitä, että yritysten erilaiset rahoitustarpeet pyritään ratkaisemaan senioriehtoisella pankkilainalla, vaikka se ei aina ole sopivin väline. Uudistumishaluisten pk-yritysten rahoituksessa on markkinakapeikko ja pääomasijoitusmarkkina on kapea. Alueellisina eroina kilpailun puute rahoituksen tarjonnassa ja paikallismarkkinan pienuus, vakuusarvojen eriytymistä ja epätasaista jakautumista pääomasijoituskelpoisuuden näkökulmasta. Markkinoilla ei ole kapeikkoa, jota paikkaamaan tarvittaisiin alueellisia pääomasijoitusrahastoja. Tarvetta on kannustimille ja uusille rahoitusmalleille, joissa kestävyysnäkökohdat integroituvat rahoituspäätökseen.

Ennakoarviointia päivitettiin syksyllä 2020 koronaviruspandemian vuoksi muuttuneen toimintaympäristön arvioimiseksi. Markkinapuute ja aiemmin todetut rahoituskapeikot ovat edelleen olemassa pk-yritysten rahoituksessa. Vaikka rahoituksen saatavuus on edelleen hyvä, pk-yritykset ovat olleet hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa maailmanlaajuisen kriisin vuoksi. Tilanne heijastuu suoraan pienten ja keskisuurten yritysten odotuksiin lähiajan suhdannekehityksestä. Odotukset liikevaihdon kehityksestä ovat laskeneet samaan aikaan kun yleiset suhdanneodotukset ovat heikentyneet. Myös kannattavuusodotukset ovat heikentyneet ja vakavaraisuuden kasvua odottaa hyvin harva pk-yritys. Pk-yritykset arvioivat vähentävänsä investointejaan merkittävästi lähiaikoina ja niiden kassatilanne on heikentynyt alkuvuodesta 2020. Pankkikeskeisyys on pk-yritysten rahoituksessa edelleen yleistä, vaikka se on laskenut voimakkaasti aiemmasta.

Epävarmasta tilanteesta ja alenevasta talouskasvusta huolimatta, mahdollisuuksien mukaan kasvaamaan pyrkivien yritysten osuus on pysynyt ennallaan. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten määrä on laskenut vain maltillisesti. Yritykset hakevat menestystä ja kilpailuetua useasta lähteestä. Muuttuneessakin toimintaympäristössä on tarve InvestEU-ohjelman kautta kanavoitavalle rahoitusmuodolle.

4. Siirrot

Jäsenvaltio pyytää siirtoa alueluokkien välillä.

4.1 Alueluokkien välinen siirto

Taulukko 3A: Alueluokkien väliset siirrot (vuosikohtainen erittely)

Mistä siirretty	Minne siirretty	Vuosikohtainen erittely								
		Alueluokka	Alueluokka	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kehittyneemmät alueet	Siirtymäalueet			6 417 957	7 009 781	7 123 158	7 238 797	6 006 914	6 127 233	39 923 840

Taulukko 3B. Alueluokkien välinen siirto (yhteenveto)

Alueluokka	Määrärahat alueluokittain	Minne siirretty:	Siirron määrä	Osuus alkuperäisistä siirretyistä määrärahoista	Alueluokan määrärahat siirron jälkeen
Kehittyneemmät alueet	148 528 112	Siirtymäalueet	39 923 840	26,88	108 604 272
Siirtymäalueet	866 317 509	Kehittyneemmät alueet			906 241 349

Perustelu

Kehittyneiden alueiden Helsinki-Uusimaan kehiksestä siirretään 39,9 miljoonaa euroa siirtymäalueiden kehikseen. Suomessa ohjelmien vastinrahoituksesta huolehtivat valtio (75%) ja kunnat (25%). Valtion vastinrahoitus on määritelty valtionalouden kehikyksissä ja vuosittain valtion talousarviossa. Ohjelmatyöhön tuo vakautta, kun alueet voivat luottaa ennalta määrättyyn, merkittävään valtion rahoitusosuuteen ja alueen kuntien kannettavaksi jää vain 25 prosenttia kansallisesta vastinrahoituksesta. Kehittyneempien alueiden yleisasetuksessa asetetun suuremman kansallisen rahoitusosuuden vuoksi Helsinki-Uusimaalla on muuta maata suhteellisesti korkeampi valtion kiinteä rahoitusosuus, vaikka alue on Suomen vaurain. Suomen alueiden kehityserot ja valtion vastinrahoituksen määrä huomioiden Helsinki-Uudenmaan kehiksestä siirretään siirtymäalueille noin 28 prosenttia, jolloin alueen rahoitusosuus edelleen on edelleen kohtuullinen ja selkeästi suurempi (+53%) kuin edellisellä ohjelmakaudella.

5 Unionin tekniseen apuun myöntämän rahoitusosuuden muoto

Unionin tekniseen apuun myöntämän rahoitusosuuden muodon valinta: 36 artiklan 5 kohdan mukainen tekninen apu.

Perustelu

Suomi on siirtynyt teknisen tuen flat rate -mallin käyttöön jo ohjelmakaudella 2014–2020. Malli tuo hallinnointiin yksinkertaisuutta ja vapauttaa hallinnointiin aiemmin käytettyjä resursseja mm. ohjelmamahankkeiden entistä laadukkaampaan hallinnointiin.

6. Temaattinen keskittäminen

6.1. EAKR

Jäsenvaltio päättää noudattaa temaattista keskittämistä kansallisella tasolla.

6.2 ESR+

Jäsenvaltio noudattaa temaattisen keskittämisen vaatimuksia	32 % sosiaaliseen osallisuuteen Kohdennettu erityistavoitteisiin h–l	Suunnitellut ESR+:n ohjelmat 1 Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027
	5 % tukeen vähävaraisimmille Kohdennettu erityistavoitteeseen m ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa erityistavoitteeseen l	Suunnitellut ESR+:n ohjelmat 1 Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027
	3,4 % nuorisotyöllisyyden tukemiseen Kohdennettu erityistavoitteisiin a, f ja l	Suunnitellut ESR+:n ohjelmat 1 Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 2 Ahvenanmaan rakennerahasto-ohjelma 2021–2027
	2 % lapsiköyhyyden torjunnan tukemiseen Kohdennettu erityistavoitteisiin f, h–l	Suunnitellut ESR+:n ohjelmat 1 Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027
	0 % työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen valmiuksien kehittämiseen Kohdennetaan kaikkiin erityistavoitteisiin paitsi erityistavoitteeseen m	Suunnitellut ESR+:n ohjelmat 1 Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

7. Alustavat määrärahat kumppanuussopimuksen rahastoista toimintapoliittisen tavoitteen, JTF-erityistavoitteen ja teknisen avun mukaan, kansallisella ja tarpeen mukaan alueellisella tasolla

Taulukko 8: Alustavat määrärahat EAKR:stä, koheesiorahastosta, ESR+:sta ja EMKVR:stä toimintapoliittisen tavoitteen, JTF-erityistavoitteen ja teknisen avun mukaan*

Toimintapoliittinen tavoite, JTF-erityistavoite tai tekninen apu	EAKR			JTF			ESR+			EMKVR rahoitus kansallisella tasolla	Yhteensä
	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>Alueluokat**</u>	<u>Määrärahat alueluokittain</u>	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>3 artiklan mukaiset JTF määrärahat</u>	<u>4 artiklan mukaiset JTF määrärahat</u>	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>Alueluokka**</u>	<u>Määrärahat alueluokittain</u>		
Toimintapoliittinen tavoite 1	522 809 591	Kehittyneemmät	37 945 240					Kehittyneemmät		62 450 604	522 809 588
		Siirtymä	315 281 238					Siirtymä			
		Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut	169 583 113					Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut			
Toimintapoliittinen tavoite 2	252 256 471	Kehittyneemmät	15 031 065					Kehittyneemmät		62 450 604	314 707 071
		Siirtymä	137 235 871					Siirtymä			
		Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut	99 989 535					Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut			
	65 632 099	Kehittyneemmät					Kehittyneemmät			65 632 099	

Suomen kumppanuussopimus 2021–2027

Toimintapolitiittinen tavoite, JTF-erityistavoite tai tekninen apu	EAKR			JTF			ESR+			EMKVR rahoitus kansallisella tasolla	Yhteensä
	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>Alueluokat**</u>	<u>Määrärahat alueluokittain</u>	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>3 artiklan mukaiset JTF määrärahat</u>	<u>4 artiklan mukaiset JTF määrärahat</u>	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>Alueluokka**</u>	<u>Määrärahat alueluokittain</u>		
Toimintapolitiittinen tavoite 3		Siirtymä						Siirtymä			
		Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut	65 632 099					Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut			
Toimintapolitiittinen tavoite 4		Kehittyneemmät					581 418 163	Kehittyneemmät	51 705 577		581 418 163
		Siirtymä						Siirtymä	421 044 371		
		Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut						Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut	108 668 215		
Toimintapolitiittinen tavoite 5		Kehittyneemmät						Kehittyneemmät		5 057 549	5 057 549
		Siirtymä						Siirtymä			
		Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut						Syrjäisimmät ja pohjoiset harvaan asutut			
<i>JTF-erityistavoite</i>				447 767 107	196 065 436	251 701 671					447 767 107
<i>Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 36 artiklan</i>	29 424 439	Kehittyneemmät	1 854 169	17 910 683	7 842 617	10 068 066	23 256 720	Kehittyneemmät	2 068 221	4 061 658	74 653 490
		Siirtymä	15 838 096					Siirtymä	16 841 773		

Suomen kumppanuussopimus 2021–2027

Toiminta- poliittinen tavoite, JTF-erityis- tavoite tai tekninen apu	EAKR			JTF			ESR+			EMKVR rahoitus kansallisella tasolla	Yhteensä
	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>Alueluo- kat**</u>	<u>Määrärahat alueluokit- tain</u>	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>3 artiklan mukaiset JTF määrä- rahat</u>	<u>4 artiklan mukaiset JTF määrä- rahat</u>	<u>Määrärahat kansallisella tasolla</u>	<u>Alueluokka**</u>	<u>Määrärahat alueluokit- tain</u>		
<u>5 kohdan mukainen tekninen apu (tarvit- taessa</u>		Syrjäisim- mät ja pohjoiset harvaan asutut	11 732 164					Syrjäisimät ja pohjoiset harvaan asu- tut	4 346 726		
Yhteensä	870 122 590	Kehitty- neemmät	54 830 474	465 677 790	203 908 053	261 769 737	604 674 883	Kehittyneem- mät	53 773 798	71 755 962	2 012 231 225
		Siirtymä	468 355 205					Siirtymä	437 886 144		
		Syrjäisim- mät ja pohjoiset harvaan asutut	346 936 911					Syrjäisimät ja pohjoiset harvaan asu- tut	113 014 941		

* Määrän olisi sisällettävä kohdenneet alustavat joustomäärät 18 artiklan mukaisesti. Lopulliset joustomäärät vahvistetaan vasta väliarvioinnissa.

** JTF-määrät suunnitellun EAKR:stä ja ESR+:stä saatavan täydentävän tuen jälkeen.

Perustelut

Rahoitustiedot perustuvat ohjelma-asiakirjoissa esitettyihin tarkempiin erittelyihin. Kestävän kaupunkikehittämisen toimet kootaan Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman puitteissa ITI-strategiaan, jonka rahoitus on 68 623 188 euroa (ei sisällä teknistä tukea). EAKR-osarahoitteisia toimia tuetaan TL:ssä 1 ja erityistavoitteissa 2.1. ja 2.6.

8. Luettelo suunnitelluista kumppanuussopimuksen kattamien rahastojen suunnitelluista ohjelmista ja alustavat määrärahat rahastoittain eriteltynä sekä vastaavat kansalliset rahoitusosuudet alueluokittain eriteltynä

Taulukko 9B. Luettelo suunnitelluista ohjelmista ja niiden alustavat määrärahat*

<u>Nimike</u>	<u>Rahasto</u>	<u>Alueluokka</u>	<u>Unionin rahoitusosuus</u>		<u>Kansallinen rahoitusosuus</u>	<u>Yhteensä</u>
			<u>Unionin rahoitus ilman teknistä apua artiklan 30(5) mukaisesti</u>	<u>Unionin rahoitus tekniseen apuun artiklan 30(5) mukaisesti</u>		
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027**	EAKR	Kehittyneemmät alueet	49 771 740	1 742 010	77 270 625	128 784 375
		Siirtymäalueet	452 517 109	15 838 096	312 236 805	780 592 010
		Pohjoiset harvaan asutut alueet	335 204 747	11 732 164	231 291 275	578 228 186
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027	ESR+	Kehittyneemmät alueet	49 533 492	1 981 338	68 019 275	119 534 559
		Siirtymäalueet	421 044 371	16 841 773	263 943 805	701 829 949
		Pohjoiset harvaan asutut alueet	108 668 215	4 346 726	71 812 963	184 827 904
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027	<u>JTF (Artikla 3)</u>		196 065 436	7 842 617	87 389 166	291 297 219
	<u>JTF (Artikla 4)</u>		251 701 671	10 068 066	112 187 030	373 956 767

Suomen kumppanuussopimus 2021–2027

<u>Nimike</u>	<u>Rahasto</u>	<u>Alueluokka</u>	<u>Unionin rahoitusosuus</u>		<u>Kansallinen rahoitusosuus</u>	<u>Yhteensä</u>
			<u>Unionin rahoitus ilman teknistä apua artiklan 30(5) mukaisesti</u>	<u>Unionin rahoitus tekniseen apuun artiklan 30(5) mukaisesti</u>		
Ahvenanmaan rakennerahasto-ohjelma 2021–2027	EAKR	<u>Kehittyneemmät alueet</u>	3 204 565	112 159	4 975 086	8 291 810
Ahvenanmaan rakennerahasto-ohjelma 2021–2027	ESR+	<u>Kehittyneemmät alueet</u>	2 172 085	86 883	3 388 452	5 647 420
Yhteensä	EAKR, ESR+, JTF		1 869 883 431	70 591 832	1 232 514 936	3 172 990 199
Suomen EMKVR-ohjelma	EMKVR		67 694 304	4 061 658	68 563 000	140 155 962
Yhteensä	Kaikki rahastot		1 937 577 735	74 653 490	1 301 077 936	3 313 309 161

* Määrän olisi sisällettävä alustavat joustomäärät yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 18 artiklan mukaisesti. Lopulliset joustomäärät vahvistetaan vasta väliarvioinnissa.

** Ohjelmat voivat yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 25 artiklan 1 kohdan mukaisesti olla useammasta rahastosta rahoitettavia (sillä toimintalinjat voivat yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti olla useammasta rahastosta rahoitettavia). Aina kun ohjelmaa rahoitetaan JTF:stä, JTF:n määrärahoihin on sisällytettävä täydentävät siirrot ja ne on eriteltävä määrrien esittämiseksi JTF-asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisesti.

Taulukko 10: Luettelo suunnitelluista Interreg-ohjelmista

Ohjelma 1	Interreg Central Baltic
Ohjelma 2	Interreg Aurora
Ohjelma 3	South-East Finland – Russia (keskeytetty)
Ohjelma 4	Karelia (keskeytetty)
Ohjelma 5	Kolarctic (Venäjän ja Valko-Venäjän osallistuminen keskeytetty)
Ohjelma 6	Interreg Baltic Sea Region (Venäjän ja Valko-Venäjän osallistuminen keskeytetty)
Ohjelma 7	Interreg Northern Periphery and Arctic
Ohjelma 8	Interreg Europe
Ohjelma 9	Interact
Ohjelma 11	URBACT
Ohjelma 12	ESPO

9. Tiivistelmä suunnitelluista toimenpiteistä, joita aiotaan toteuttaa hallinnollisten valmiuksien vahvistamiseksi kumppanuussopimuksen kattamien rahastojen täytäntöönpanon osalta

Kuvaus

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmassa ja Ahvenanmaan ohjelmassa kannustetaan viranomaisten väliseen tiiviiseen yhteistyöhön. Aiempien ohjelmakausien kokemusten perusteella on todettu, että hallinnolliset valmiudet vahvistuvat, kun yhteistyö välittävien toimielinten välillä on tiivistä. ELY-keskuksissa välittävien toimielinten tehtävät on jatkossakin koottu neljään ELY-keskukseen. Tehtävien kokoaminen on tukenut osaamisen ja resurssien hyödyntämistä. Maakuntien liittoja kannustetaan välittävän toimielimen tehtävien hoitamiseen yhteistyössä sekä kansallisen lainsäädännön että sähköisten prosessien ratkaisulla.

Ohjelmakauden valmistelua on tehty yhteistyössä hallintoviranomaisen, ELY-keskusten ja maakuntien liittojen kesken. Asiantuntemus ja osaaminen lisääntyvät yhteistyön myötä kaikilla osapuolilla. Hallintoviranomainen järjestää välittävälle toimielimelle koulutusta ohjelmakauden käynnistyessä ja myös ohjelmakauden kuluessa. Kouluttamisessa pyritään siihen, että välittävien toimielinten rooli olisi aiempaa aktiivisempi. Koulutustilaisuuksiin sisällytetään välittävien toimielinten edustajien puheenvuoroja. Välittävien toimielinten keskinäistä tiedonvaihtoa tuetaan esimerkiksi suuralueta-solla. Hallintoviranomaisen henkilöstön koulutus- ja kehittämistarpeita arvioidaan säännöllisesti ja kouluttautumista tuetaan.

Koulutustarpeet kootaan koulutussuunnitelmaan, jota täydennetään vuosittain tilivuosi-kohtaisen raportoinnin yhteydessä. Suunnitelmaan vaikuttaa hallintoviranomaisen valvontatehtävässään tekemät havainnot sekä hallintoviranomaiselle tulleet kysymykset ohjelman toimeenpanosta. Hallintoviranomainen toteuttaa ohjelmakauden aikana kuhunkin välittävään toimielimeen kohdistuvaa ohjausta esimerkiksi ohjaus- ja valvontakäynnillä tai vastaavalla jokaiseen välittävään toimielimeen täsmällisesti kohdistuvalla tarkastelulla. Hallintoviranomainen ajoittaa ja suunnittelee ohjauksen ja valvonnan toimenpiteet sen mukaan, millaisia tarpeita valvonnan perusteella on havaittu. Toimenpiteillä tuetaan erityisesti niitä välittäviä toimielimiä, jotka tarvitsevat eniten tukea. Kaikkien välittävien toimielinten toimintaa koskevaa tarkastelua tehdään vuosittain hallinto- ja valvontajärjestelmän toimintaa koskevan tarkastelun yhteydessä. Hallintoviranomaisen ylläpitämiin kanaviin tulleita kysymyksiä käsitellään säännöllisesti. Hallintoviranomainen toteuttaa välittävien toimielinten ohjausta ja koulutusta yhteistyössä kirjanpito- ja tarkastusviranomaisen kanssa.

Koulutustilaisuuksiin osallistuminen on mahdollista laajasti välittävien toimielinten henkilöstölle, koska tilaisuudet järjestetään joko kokonaan etäyhteydellä tai etäyhteys toteutetaan lähikoulutuksen ohella. Lisäksi välittävälle toimielimelle tarkoitetuista koulutuksista toteutetaan tallenteet, joihin on

mahdollista palata koulutusten jälkeenkin. Hallintoviranomainen ylläpitää viranomaisille tarkoitettua yhteistä sähköistä työtilaa, jonne tallennetaan koulutusmateriaalit. Tietojärjestelmän käytöstä toteutetaan koulutusvideoita sekä välittävien toimielinten että rahoitusta hakevien ja tukea saavien käyttöön. Välittävät toimielimet vastaavat tuen saajien kouluttamisesta muilta osin.

Ohjelman toimeenpanoa tukee kattava kansallinen lainsäädäntö sekä yksinkertaistettujen kustannusmallien laaja käyttö. Hankkeiden hallinnointi tapahtuu yhtenäisissä prosesseissa yhdessä tietojärjestelmässä. Tietojärjestelmän prosessien kehittämisessä hyödynnetään viranomaiskäyttäjiltä ja tuen saajilta saatua palautetta. Tietojärjestelmän toiminnot ja ohjeistus tukevat sekä viranomaisten että tuen saajien työtä.

Ohjelmakauden valmisteluvaiheessa kumppanuussopimuksen rahastoista vastaavat hallintoviranomaiset ovat tehneet yhteistyötä. Yhteistyössä on yhteen sovitettu lainsäädäntöä ja toimintatapoja esimerkiksi yksinkertaistettuihin kustannusmalleihin, hankintoihin ja petostentorjuntaan liittyen. Myös viestintätehtävissä yhteistyö on tiivistynyt. Rahastojen keskinäinen yhteistyö tukee ohjelmien toimeenpanoa ja vahvistaa viranomaisten toimintakykyä.

EMKVR:ssä hallintoviranomaiset pyrkivät ohjelmien valmisteluvaiheessa yhdenmukaistamaan rahastojen hallintokäytäntöjä. EMKVR:ssä pyritään siirtymään täysin sähköiseen menettelyyn. Tietojärjestelmästä kehitetään tulevalle kaudelle helppokäyttöisempää käyttöliittymää. Hallintoviranomainen järjestää välittävillä toimielimillä sekä kalatalouden paikallisille toimintaryhmille koulutuspäiviä sekä online-koulutuksia. Lisäksi säännöllisiä yhteistyöpalavereita hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten välillä jatketaan. EMKVR-toimintaohjelman kansallista koordinaatiota parantaa myös perustettava kansallinen verkosto.

10. Yhdennetty lähestymistapa vastattaessa alueiden väestörakenteeseen liittyviin haasteisiin ja/tai maantieteellisten alueiden erityistarpeisiin (tarvittaessa)

Kuvaus

Suomen julkisen talouden kestävyysraportin (VM 2020) mukaan väestön ikääntyminen tuo paineita julkiseen talouteen siten, että vanhusväestön määrän kasvu luo kasvupaineita terveys-, hoiva- ja eläkemenoihin. Toiseksi työikäisen väestön supistuminen heikentää talouden kasvumahdollisuuksia. Syntyvyyden merkittävä palautuminen ei riitä estämään vanhushuoltosuhteen heikkenemistä. Lisääntyvällä työperäisellä maahanmuutolla on tietyin edellytyksin syntyvyyttä nopeampi ja suotuisampi vaikutus pitkän aikavälin kestävyteen. Kestävyysshaaste kohdistuu erityisesti kuntiin, jotka ovat vastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Suomen näkökulmasta yksi keskeisistä tulevaisuuskysymyksistä on myös väestön entistä voimakkaampi keskittyminen ja sen seuraukset. Elinvoimaa ja toimintakykyä olisi vaalittava koko Suomessa. Ikääntymisen aiheuttamia haasteita voidaan lieventää toisaalta työllisyyttä lisäävin toimin mutta myös työn tuottavuuden kasvun kautta.

Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Aluekehitystä tehdään alueiden vahvuuksien pohjalta. Tavoitteena on elinvoiman lisääminen, poikkihallinnolliseen toimintaan kannustaminen ja alueellisten voimavarojen koostaminen yhdessä määriteltyjen tavoitteiden edistämiseksi. Myös Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelman toimenpiteet tukevat työllisyyden ja työn tuottavuuden kasvua sekä alueiden elinvoimaisuuden vahvistamista. EAKR-toimenpiteillä pyritään alueiden TKI-intensiteetin kasvattamiseen ja elinkeinoelämälähtöisen innovaatiotoiminnan edistämiseen. Taustalla ovat maakuntaohjelmat, joissa määritellään alueiden älykkään erikoistumisen painopistealat. Tavoitteena on myös pk-yritysten

kasvu koti- ja ulkomaanmarkkinoilla sekä niiden kansainvälistymisvalmiuksien, liiketoimintaosaamisen ja tuottavuutta parantavien investointien tukeminen. Digitalisaation edistämällä parannetaan palvelujen alueellista saatavuutta. Kiertotalouden ja korkean jalostusasteen biotalouden kehittäminen luo uusia työllistymismahdollisuuksia myös taajama-alueiden ulkopuolelle. Alueiden elinvoimaisuutta pyritään lisäämään mm. ESR+-toimilla kehittämällä työn tekemisen monipaikkaisuutta, etätö- ja etäopiskelumahdollisuuksia lisäämällä sekä tukemalla työvoiman liikkuvuutta työvoimapulasta kärsiville alueille. Ohjelmassa on huomioitu kohderyhminä mm. ikääntyneet työnhakijat ja maahanmuuttajat, joita aktiivomalla työllisyysastetta voidaan nostaa. Demografisen muutoksen aiheuttamat menopaineet lisääntyneestä sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden tarpeesta johtuen eivät ole ohjelman keskiössä, vaan palveluiden järjestämisen tehostamistoimia rahoitetaan kansallisin varoin, sote-alan rakenneuudistukseen ja digitalisaatioon liittyen myös RRF:stä.

Väestön keskittyminen taajamiin ja harvaan asuttujen alueiden lisääntyminen ei ole pelkästään Itä- ja Pohjois-Suomen ongelma, vaan myös Länsi-Suomessa harvaan asuttujen alueiden pinta-ala on viime vuosina noussut. Koronapandemian aikaansaama etätönopea yleistyminen on kasvattanut monipaikkaisuuteen liittyviä kehittämismahdollisuuksia niin opiskelun kuin työteonkin näkökulmasta. Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelmalla tuetaan tähän liittyvää TKI-toimintaa ja digitalisaation uusia hyödyntämismahdollisuuksia. Keskeistä on myös muilla välineillä tuetun laajakais-tainfrastruktuurin tarjoamien mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen. Itä- ja Pohjois-Suomen saamalla pohjoisten harvaan asuttujen alueiden lisärahoituksella on tarkoitus erityisesti pureutua demografisten ja erilaisten saavutettavuuteen liittyvien ongelmien ratkaisemiseen.

Uudistuva ja osaava Suomi -ohjelma antaa edellä kuvatusti kehyksen ja mahdollisuuden vastata myös demografiaan liittyviin haasteisiin. Ohjelmassa ei ole kuitenkaan suunniteltu erityistoimia (esim. erityisiä toimintalinjoja tai hakuja) ko. haasteisiin liittyen.

11. Tiivistelmä 15 artiklassa sekä liitteissä III ja IV tarkoitettujen asiaankuuluvien mahdollistavien edellytysten täyttymistä koskevasta arvioinnista (valinnainen)

12. Alustava ilmastorahoitustavoite

Rahasto	Alustava ilmastorahoitus*
EAKR	304 522 630
Koheesiorahasto	

* Vastaa tietoja, jotka on sisällytetty tai jotka sisällytetään ohjelmiin 22 artiklan 3 kohdan d alakohdan viii alakohdassa tarkoitettujen tukitoimityyppien ja määrärahojen alustavan jakautumisen tulok-sena.